

депресивних, відсталих регіонах Росії виконання мінімальних соціальних стандартів у повному обсязі дещо ускладнене. З цією метою розробляється критерій для розрахунку тих послуг, які надаються державою безкоштовно, адже із введенням мінімального соціального стандарту бюджети всіх рівнів стануть набагато прозорішими. Нині створюються об'єктивні критерії ефективної роботи влади на місцях, якщо ж гарантовані послуги особі не надаються або надаються не на належному рівні, така влада визнається або некваліфікованою, або корумпованою.

К.е.н. Погріщук Б.В.

Вінницький інститут економіки Тернопільського національного економічного університету

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗЕРНОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Метою державної фінансово-кредитної й інвестиційної політики в агропромисловому комплексі є створення сприятливих умов для розвитку економіки села, підтримка інвестиційних проектів. Втім обсяг виділених коштів є недостатнім, потребує вдосконалення механізм розподілу цих коштів й контроль за їх використанням.

Існуюча система комерційного кредитування орієнтована на галузі з високою дохідністю і оборотністю капіталу. Тому на ринку кредитних ресурсів товаровиробники не можуть приймати участь на рівні з іншими виробниками через високих для них процентних ставок кредитування і жорстких умов повернення позичених коштів.

При цьому варто відмітити, що державне регулювання являє собою самостійну групу функцій державного управління, яка включає: раціональне використання бюджетних коштів, дотацій і кредитних ресурсів; здійснення заходів з підтримки цінового паритету між сільським господарством і іншими галузями; формування державного і регіонального виробничого фондів, організацію маркетингового обслуговування сільських товаровиробників і сфери обслуговування; проведення ефективної політики та інші [1, с.358].

Диспаритет цін на продукцію сільського господарства призвів до різкого підвищення собівартості продукції. Практично всі отримані господарством кошти йдуть на купівлю палива і енергетичних ресурсів. Така в край негативна ситуація в значній мірі сприяє застосування кредитних ставок. Так, якщо в 1992 р. вони в середньому становили 9% то в 2002-2006 рр. вони стабілізувалися на рівні 25-30%.

В 2007 р проти 1990 р. ціни на основні види сільськогосподарської продукції зросли в 2,77 раза, а на промислову продукцію, яка споживалась

сільським господарством – в 16,30 разів. Якщо умовно прийняти, що в 1990 р. існував певний паритет цін, про що свідчать економічні показники розвитку сільського господарства в тому році, то в 2007 р. він змінився не на користь сільського господарства в 5,9 разів. В 2007 р. ціни на сільсько-господарську продукцію зросли на 138%, а ціни на промислову продукцію спожиту аграрним сектором – на 119,5%, але цей рік був нетиповим для сільського господарства [2, с.107].

Тому проблема ефективної державної фінансово-кредитної політики набуває все більшого значення. У складних економічних умовах сільсько-господарські підприємства мають потребу не лише у фінансових ресурсах, а й у ліквідному основному капіталі для внесення майнової застави при отриманні кредиту. Фінансові установи вимушені страхуватись від кредитного ризику через високі ставки кредиту, скорочення строків повернення кредитних ресурсів.

У країнах з розвинутою ринковою економікою, процес розширеного виробництва на 30-35% здійснюється за рахунок банківських кредитів на вигідних для виробництва умовах. Умови видачі кредитів в Україні не тільки стимулюють спад виробництва, але і активно сприяють банкрутству. Адже ріст і зміцнення економічної могутності високо розвинутих держав (США, ФРГ, Японії) розпочинався з покращення роботи базових галузей національної економіки. На цій основі формувалася, зміцнювалася і ріс капітал банків, який сприяв збільшенню виробництва товарів і розвитку внутрішнього і міжнародного ринків.

За останні роки в ряді країн почали застосовуватися для щорічного фінансування сільськогосподарських підприємств різні форми кредитування: заставні операції продукції, державні і комерційні товарні кредити, фінансовий лізинг та інші. Однак запропоновані в якості застави основні засоби підприємств не є повною гарантією для комерційних банків через їх низьку ліквідність. Використання зерна в якості застави є привабливим для кредитних установ, інвестуючи зернове виробництво. Однак без страхування урожаю ризик для фінансування установ залишається високим через коливання кон'юнктури світового ринку зерна. Тому потрібно застосування комплексу заходів по кредитуванню зернового виробництва.

Застосування заставного принципу закупок продукції дозволить вирішити такі завдання: отримання товарів виробниками кредитних ресурсів для вирішення виробничих питань; послаблення монопольного тиску зі сторони заготівельних, переробних, посередницьких, торгових підприємств; отримання товаровиробниками доходів, які дозволяють їм проводити активну маркетингову політику на продовольчому ринку та інші.

Так для успішного ведення зернового господарювання річні кредитні ставки не мають перевищувати галузевого рівня рентабельності з врахуванням інфляції.

Поліпшенню ситуації щодо кредитування, на нашу думку буде сприяти зменшення темпів інфляції, ставки рефінансування Національного банку, і відповідно ставок міжбанківського і комерційного кредитування. Встановлення договірних і конкурентних відносин при кредитуванні дозволить уникнути відповідальності держави за позичальника.

Використання товарного кредиту частково вирішило проблем матеріально-технічних ресурсів (запчастини, насіння, мінеральні добрива та інші ресурси), однак без поєднання з грошовим кредитом даний механізм порушує право господарського вибору товаровиробників, сприяє «натуралізації» кредитних операцій (бартерний обмін). Недосконалість механізму товарного кредитування приводить до зловживання на всіх рівнях управління АПК, а також із сторони комерційних постачальників матеріально-технічних ресурсів, знижуючи поверненість кредитів.

В узагальненому вигляді державна фінансово-кредитна політика в зерновому виробництві зводиться до наступних положень:

- пряма державна (бюджетна) підтримка сільськогосподарських товаровиробників всіх форм власності і господарювання у вигляді дотацій, компенсацій і субсидій для стимулювання зернового виробництва (до 30% від витрат виробництва);

- державні капітальні вкладення на освоєння і впровадження інтенсивних технологій обробітку зернових культур, подаються на конкурсній основі суб'єктам господарювання, які приймають участь у програмі розвитку зернового виробництва (до 5% від витрат виробництва);

- повернені державні капітальні вкладення для будівництва об'єктів зернового господарства (зерносклади, зерносховища) надаються на конкурсній основі суб'єктам господарювання, які приймають участь у програмі зернового виробництва (до 10-15% облікової кредитної ставки);

- кредитування сільськогосподарських товаровиробників (до 7% облікової кредитної ставки): довгострокові кредити під пільгові відсотки; державне страхування урожаю сільськогосподарських культур (страхування, відшкодування збитків – до 70% страхових сум); пільгове оподаткування сільськогосподарських товаровиробників на основі розробки єдиного податку з врахуванням якості землі.

Література:

1. Государственная власть и предприятие: от команды к партнерству. / Под ред. Ю.Н.Осипова. – М.: Международные отношения, 1991. – С.358.
2. Формування і розвиток ринку зерна в Україні / Шпикуляк О.Г. Воскобійник Ю.П., Саблук Р.П. та ін. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 190 с.